

Lunds Universitet
Sociologiska Institutionen

**Intimitetens och kärlekens komplexitet i det
postmoderna
samhället**

Alija Hodzic

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 Hp

Vårterminen 2012

Handläggare: Ann Mari Sellerberg

Författare: Alija Hodzic
Titel: Intimitetens och kärlekens komplexitet i det postmoderna samhället
Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp
Handledare: Ann Mari Sellerberg
Sociologiska institutionen, vårterminen 2012

Abstrakt

Utgångspunkten för uppsatsen är mitt intresse att förstå hur det egentligen förhåller sig vad gäller intimitet och kärlek i dagens samhälle. Jag utforskar kvinnors erfarenheter av intimitet och kärlek i ett samtal med de teorier som hävdar att olika samhällsförändringar ligger som grund för en förändrad intimitet och kärlek. Teoretiskt utgår studien ifrån de sociologiska teorier som behandlar samhällsförändringar med tonvikten på intimitet och kärlek. Metodologiskt är arbetet en kvalitativ studie baserat på fyra djupintervjuer där en av dessa är en expertintervju med en psykoterapeut.

Slutsatser i mitt empiriska material visar stor komplexitet vad gäller intimitet och kärlek hos de unga kvinnor jag intervjuat. De hade alla gått till terapeut för sina problem. Ur andra synpunkter finns likheter emellan mitt empiriska material med Giddens teoretiska utgångspunkter.

Nyckelord: individualisering, självständighet, kärlek, intimitet, självupptäckt, populärterapi.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
1.2 Material och avgränsning.....	6
2. Bakgrund	6
3. Tidigare forskning	7
3.1 Kontrollerad kärlek eller ”den romantiska kärlekens komplex” i homogamins värld.....	8
3.2 Den erotiska rangordningen.....	9
4. Kvalitativ forskning	10
4.1 Kvalitativ metod.....	10
4.2 Räcker det med förståelse?.....	10
4.3 Att vara förstående men också objektiv!.....	11
4.4 Intervjuerna anpassade.....	12
4.5 Bakgrundsinformation ett måste!.....	13
4.6 Etiska överväganden	13
5. Teori	14
5.1 Konstruera en egen biografi.....	14
5.2 Intimiteten förändrad.....	15
5.3 Romantisk kärlek och ”pure love”.....	16
5.4 ”A critical look at the”pure love” relationship”.....	18
5.5 Kritik mot populärterapi för paren.....	19
6. Analys	20
6.1 Intervjupersoner en introduktion.....	20
6.2 Analys av intervjun med kuratorn.....	22
6.3 Analys av intervjuerna med de tre kvinnorna.....	23
6.3.1 Självtändighet och oro.....	23
6.3.2 Närhet och jämställdhet.....	24
6.3.3 Om att ”växa ifrån varandra”.....	26
6.3.4 Vad vill du ha hos din partner och vad kan du erbjuda din partner?.....	27
6.3.5 Att reflektera över förhållandet.....	28
6.3.6 Det individen investerat i förhållandet mot ”pure love”.....	30
7. Diskussion	30

8. Referenslista.....	33
9. Bilaga.....	35

1 Inledning

Kärleken är historiskt föränderlig. Den är ett socialt fenomen som för att förstås måste relateras till det samhälle den förkommer i. Det här arbetet behandlar temat intimitet och kärlek i det postmoderna samhället. Jag har valt att fokusera på sociologen Anthony Giddens (1992) teori om ”pure love”. Med denna menar Giddens att i det postmoderna samhället, d.v.s. idag, så har intimitet och relationer ändrats från att vara romantisk kärlek med livslångt engagemang till ”pure love” som baseras på jämlikhet, autonomi, självständighet och sexuell frihet. Denna nya form av intimitet och kärlek upplöses när parterna kommer till en punkt i livet där de inte längre får ut något av relationen. Giddens (1992) är positivt inställd till ”pure love” men han inser också riskerna med denna form av intimitet och kärlek. Eftersom dessa ”pure love” relationer upplöses enligt Giddens när de inte längre tjänar till att förverkliga individer som personer så innebär ”pure love” osäkerhet i den moderna människans liv. Människan vet inte när relationen kan upplösas och hon sätts i en ständig beredskap på att en upplösning ska hända.

Jag själv märker av en historisk förändring när jag får höra äldre generationer prata om sina relationer och när de jämför dessa relationer med dagens. Ständigt uppkommer temat om större frihet, men också temat om det verkligen är något positivt. Jag hör ofta i vardagsspråket att folk ”växer ifrån varandra” d.v.s. gör slut på relationer på ett sådant sätt som Giddens beskriver.

1.1 Syfte och frågeställningar

Finns då tendenser av ”pure love” hos dagens kärlekspar? Ser t.ex. unga kvinnor på kärlek så som Giddens beskriver den? Har de dessa förväntningar idag som Giddens (1992) menar att människor har, nämligen att i kärleksrelationen är man äkta, jämlik och självständig? I denna uppsats är mitt syfte att se om Giddens ”pure love” finns närvarande hos unga kvinnor, samt att undersöka deras uppfattning vad gäller intimitet och kärlek. Mitt syfte är även att se om patalogin som längre fram i min uppsats beskrivs av sociologen Axel Honneth (2004) och Giddens finns också närvarande hos dessa kvinnor. Blir vi verkligen psykiskt sjuka när vi tolkar situationen så att relationen är misslyckad och att kärleken inte finns längre i relationen? Reproduceras i så fall dessa ideala relationer i vårt samhälle?

1.2 Material och avgränsning

I huvudsak utgår jag från Giddens teori om ”pure love” i denna uppsats men också Honneths (2004) teori om individualismen, för hans individualiseringsteori liknar Giddens teori. I Honneths (2004) fall handlar det dock övergripande om människors liv och inte bara om kärlek och intimitet. Båda belyser med sina teorier en viktig aspekt av processen från modernitet till postmodernitet och vad de antar att denna förändring medför. De båda talar om individualisering, detraditionalisering, autenticitet, självständighet och självförverkligande som projekt i livet. Båda menar att detta synsätt på livet kan kosta individen den psykiska stabiliteten.

Med hjälp av kvalitativ metod analyserar jag kvinnors sätt att resonera kring kärlek och intimitet. Med hjälp av tidigare forskning, intervjuer med tre kvinnor och en expertintervju om ämnet behandlar jag detta tema. Dessa tillsammans ger en större inblick i hur det förhåller sig i det postmoderna samhället när det gäller intimitet, kärlek och dess komplexitet.

Kärlek och intimitet är ett sociologiskt intressant samhällsfenomen då människor lägger så stor vikt på sina kärleksrelationer. Kärleksrelationer som andra relationer påverkar individer och upptar stor del av individens liv. Samtidigt ingår dessa relationer i ett större sammanhang i individernas liv. Människor som enskilda individer påverkar på så vis strukturer och system de lever i. Dessa strukturer och system påverkar och skapar i sin tur individer menar Giddens (1984).

De intima relationerna är basen med vilka individen går ut i samhället och ska fungera och bidra till att upprätthålla samhället. Därför är det av stor vikt att förstå dessa ur ett sociologiskt perspektiv. Just i detta fall är det intressant för att Giddens (1992) menar att kärleksrelationer skapar, formar och identifierar individen och när det går illa deformerar till ångestfyllda människor.

2 Bakgrund

Mitt intresse för ämnet väcktes när jag talade med äldre generationer om deras kärleksrelationer och upptäckte att de beskrev kärlek på ett annat sätt än mina vänner gör. Återkommande var hur unga kvinnor i dagens moderna värld har mera frihet och val. De

behöver inte ”stå ut med” vad kvinnor tidigare fick stå ut med poängterar de äldre generationer. Men hur kommer det sig då att vi idag ständigt får höra att vi är olyckliga och stressade? Hur kommer det sig att vi idag använder mera antidepressiva mediciner än tidigare (Socialstyrelsen, 2006) och oftare söker professionell hjälp? Kan det vara så att Giddens och Honneth har rätt när de antar att avrationalisering, detraditionalisering, individualisering och psykologisk patologi går hand i hand? Individen har möjligen mera valfrihet idag men frågan är om inte detta kostar honom/henne för mycket, om projektet att konstruera den egna biografin kan vara destruktivt och reproduceras i samhället så som sociologen Sara Eldén påpekar i sin avhandling *Konsten att lyckas som par* (2009). I mitt teoretiska avsnitt diskuterar jag relationen mellan Giddens detraditionalisering d.v.s. avrationalisering av kärleken, psykologisk osäkerhet och Honneths individualisering och psykologisk patologi. Jag diskuterar även Eldéns(2009) teori om hur idealet om intimitet och kärlek reproduceras genom populärterapi.

3 Tidigare forskning

Tidigare sociologisk forskning har tagit upp ämnet kärlek och intimitet. Detta tema har behandlats och tolkats på olika sätt beroende på när i tiden och i vilket samhälle tolkningen gjordes. Sociologer har analyserat kärlek och intimitet från olika perspektiv så som genusperspektiv, stratifieringsperspektiv, kommersiellt perspektiv och ur terapeutiskt perspektiv. De har beskrivit kärlek och intimitet ut ett homogami perspektiv men också ur en strukturell synsätt. Jag behandlar här sociologer som i olika tider har teoretiserat om intimitet och kärlek utifrån empiriskt material. Jag behandlar dessa forskares arbeten kronologiskt och börjar med sociologen William J. Goode (1959).

Kärlek sedd utifrån synen som en del av strukturen i samhället beskrivs på olika sätt i forskningen. Vissa av sociologerna menar att kärlek som en gemensam bakgrund till äktenskap möjligtvis bara kan hittas i västvärlden och då som en sista utkristalliserande faktor för ett äktenskapsbeslut (Goode, 1959). Kärleken och intimiteten är dock beroende av faktorer så som klass, etnicitet och religion (Jamieson, 1999). Andra sociologer menar att kärlek är en institution i samhälle, i vilken alla individer som små blir tillsagda att när de växer upp kommer de att bli ”kära”, d.v.s. att samhället med sina institutioner reproducera ett ideal om kärlek (Elden, 2009).

3.1 Kontrollerad kärlek eller ”den romantiska kärlekens komplex” i homogamins värld?

I sociologen William J. Goodes artikel ”The Theoretical Importance Of Love” (1959), fokuserar han på en viktig aspekt av intimitet och kärlek. Han lägger vikten på att kärlek finns i alla samhällen och hur samhället med dess institutioner på olika sätt försöker kontrollera denna kärlek. Eftersom kärlek är en potentiell upplösande och förstörande kraft så måste den kontrolleras i samhällen med olika klass och hierarkiska system. Kärlek har en strukturell betydelse i samhället och den ingår i stratifieringsprocessen. Därför försöker de som står högre upp i samhället att kontrollera den menar Goode (1959). Val av ens partner har stor betydelse för den existerande sociala strukturen, därför kan den inte ignoreras av familjen eller samhället utan måste kontrolleras för att undvika radikala förändringar i samhället (Goode, 1959). Goode citerar sociologen Ralph Linton’s klassiska arbete *The Study of Man* (1936: 175):

”All societies recognize that there are occasional violent, emotional attachments between persons of opposite sex, but our present American culture is particularly the only one which has attempted to capitalize these, and make them the basis for marriage...”. Linton talar om den amerikanska kulturen men jag skulle vilja applicera detta tankesätt på hela västerländska samhället vad gäller intimitet och kärlek.

Goode (1959) ställer en intressant fråga vad gäller temat kärlek och intimitet: "How is emotion of love aroused or created in our society?" Vidare fortsätter han och menar att på en sida finns uppfattningen att stark kärlek och attraktion är socialt sett en avgörande aspekt av en relation, medan på den andra sidan ses en stark kärlek och dess attraktion som något skrattretande eller tragiskt avgörande i en relation (Goode, 1959). Från en negativ sanktion till ett positiv samtycke graderas kärlek i olika samhällen, i vissa samhällen är den högt institutionaliserad som i västvärlden med äktenskap baserat på kärlek, medan den i andra samhällen inte är institutionaliserad och stratifierad så som i t.ex. Japan. Dock så påpekar Goode att den våldsamma kärleken kan finnas i alla samhällen och beskrivas i olika berättelser men detta förändrar inte själva samhället och dess institutioner, bl.a. då den kontrollerade kärleken i äktenskapet.

Vidare separerar Goode (1959) på ”love pattern” och ”romantic love complex” och menar att den första är tillåten och förväntas resultera i äktenskap medan den andra innehåller en ideologisk aspekt som innebär att individen måste bli intensivt kär för att kunna ingå ett

äktenskap. Det är detta "romantic love complex" som endast finns i det västerländska samhället och i inga andra större civilisationer(Goode, 1959). Hur påverkar då detta oss som individer i det västerländska samhället?

3.2 Den erotiska rangordningen

Durkheim var redan inne på att kärleken måste kontrolleras.

"Det(äktenskapet)reglerar fullständigt passionerna, i synnerhet det monogama äktenskapet. Ty genom att tvinga mannen att för alltid hålla sig till samma kvinna, anger det ett strängt definierat objekt för behovet att älska, och krymper horisonten" (Durkheim, 1951:270)
Citatet är hämtat ur *Den hemliga rangordningen* av sociologen Hans L. Zetterberg (1966).

Zetterberg(1966) teoretiserer här om vad han kallar "den erotiska rangordningen" som innebär att en persons erotiska rang är den hemlighållna sannolikheten att han/hon kan åstadkomma känslomässigt överväldigande och beroende hos personer av motsatta kön (Zetterberg, 1966). Denna rangordning är hemlighållen i vårt samhälle för att kunna existera. Den jämförs med andra rangordningar i samhället och Zetterberg anser att den påverkar samhället och människors liv. Zetterberg (1966) introducerar begreppet erotiska hierarkier och menar att dessa kan orsaka omorganisation av sociala relationer om dessa (erotiska hierarkier)offentliggörs (Zetterberg, 1966). Vidare menar han att parter d.v.s. man och kvinna attraheras av en antagen hög erotisk rang så som exempelvis en sekreterare faller för sin chef d.v.s. en rang i pengarnas, maktens, konstens osv låter en ana likvärdiga erotiska ranger. Zetterberg menar, att en person med hög synlig samhällsställning kan locka till sig nya partners, men om han visar sig ha en blygsam erotisk rang så kommer den lockade partnern bli besviken och ge sig av eller stanna på grund av andra skäl (Zetterberg, 1966). Han påpekar också att likar i erotisk rang trivs bäst tillsammans. Viktigt från Zetterbergs teori är att "fall" eller "uppåtstigande" i ens erotiska rang kan orsaka kaotiskt beteende. Fall i erotisk rang gör individen desorienterad och just därför har samhällets institutioner velat kontrollera detta genom exempelvis äktenskap. För genom att avstå från frihet till erotiska erövringar så slipper individen också framtida lidande om ens erotiska rang förändras drastiskt menar Zetterberg (1966). Det gäller också att ju fler jämförelser mellan sin egen och andras erotiska rang individen gör desto mer vill han klättra upp på den erotiska stegen "genom att hålla den erotiska hierarkin hemlig, motverkar samhället att erotiska karriärer dyker upp i stor skala..." (Zetterberg, 1966:11).

4 Kvalitativ forskning

Kvalitativ metod inom sociologi är ett samlingsbegrepp för olika arbetssätt som förenas av att forskaren själv befinner sig i den sociala verklighet som analyseras. Forskaren ska med sin metod försöka fånga människors handlingar och dessa handlingars innebörder. Det är detta som varit min ambition när jag intervjuat kvinnor om kärlek och intimitet. Jag ville förstå innebörden av deras handlingar och reflektioner när det handlar om intimitet och kärlek.

4.1 Kvalitativ metod

Jag har studerat hur kvinnor som inte känner varandra upplever intimitet och relationer idag. Studien är alltså avgränsad till enbart kvinnor då jag ansåg att det hade blivit komplext och svårt att hålla en röd tråd i min uppsats om jag hade studerat båda könen. Jag var rädd för att ämnet skulle bli ännu mer komplext om jag skulle integrera genusproblematiken. Jag var rädd för att detta skulle överta min frågeställning och skapa svårigheter att hålla sig till ämnet. Jag utgick därför ifrån att könen skiljer sig åt när det gäller temat intimitet och kärlek.

Jag har också intervjuat en professionell yrkesutövare på ämnet, en kurator/psykoterapeut som arbetar med just denna problematik. Jag tyckte att det var viktigt att få veta hur en professionell ser på intimitet och kärleksproblem då terapi i dag ofta krävs i individens självförverkligande och relationer.

4.2 Räcker det med förståelse?

Jag hade också ambitionen att fokusera på detaljer och att inte generalisera. På detta sätt kan forskare se andra aspekter av individernas liv. Fokuseringen på processer i det sociala livet tillåter forskaren att se komplexiteten i samhället (Gubrium, Holstein, 1997).

Den kvalitativa metoden har som utgångspunkt att det inte finns en objektiv verklighet "därute" som vi kan mäta och väga och förklara med hjälp av statistik. Kunskap söks genom studieobjektet, och all kunskap är skapad och befinner sig i en viss historisk och kulturell kontext. Vid tolkningen av sociala företeelser tillsätter man förutom empiri och logik även förståelse och empati. Just det att kvalitativ forskning tillåter fokusering på historisk och kulturell kontext var till nytta i mitt arbete (då kärleken och intimiteten måste förstås genom tiderna och hur kärleken och intimiteten är bunden till kulturell kontext).

Jag använde mig av förståelse och empati för att möjligen kunna ”greppa” kvinnornas erfarenheter av kärlek och intimitet. Mitt mål var att skapa en djupare förståelse för bakomliggande orsaker och mekanismer till kärlek, intimitet och problematiken kring kärleken. Jag lyckades delvis med mitt mål, dock så upptäckte jag att kärlek och intimitet är väldigt komplext. Jag var medveten om att de upplevda erfarenheter hos de kvinnor jag intervjuat och deras sätt att ge upplevelserna mening och innebörd egentligen var det viktigaste för att kunna förstå fenomenet kärlek och dess komplikationer. Inblick i kvinnornas sätt att ge dessa upplevelser mening och innebörd var viktigt för mig att klargöra för kärlek är abstrakt för att kunna förstås på annat sätt. Hela tiden under arbetet var jag medveten om att det skulle vara svårt att verkligen få tillgång till upplevelserna hos de jag intervjuat, för hur skulle de kunna i ord beskriva det de upplever vad gäller kärlek och intimitet, frågade jag mig själv? Detta ämne är ju känsligt och mina intervjupersoner skulle kunnat vara restriktiva och känsliga för så nära och personliga frågor.

Hur skulle jag kunna fråga om exempelvis självförverkligande? Termer som denna var svåra att ställa frågor om. De svarade ju inte " jag älskar x för att genom x förverkligar jag mig själv" det var mer komplicerat än så här. Det är detta jag funderade mycket över och hur jag skulle kunna undvika detta problem. Jag fick operationalisera flera begrepp i form av vardagliga frågor för att få svar. Jag fick exempelvis ställa frågor så som ”finns det något du skulle vilja ändra på i ditt förhållande och varför?”.

4.3 Att vara förstående men också objektiv!

När jag under arbetets gång försökte skifta fokus från realiteten som jag ansåg förmedlas i samhället till hur denna realitet konstrueras genom kvinnornas upplevelser och tolkningar gav det mig en helt annan aspekt på ämnet intimitet och kärlek. Jag kunde bättre applicera teorin jag valt på empirin, men också förstå komplexiteten på kärlek och intimitet. Genom att läsa mycket om ämnet kärlek och intimitet och olika tolkningar av ämnet kunde jag balansera mitt engagemang i ämnet, jag kunde vara förstående och empatisk men behålla den objektivitet som krävs av forskare. Jag sökte inte bara svaren på vad det är som händer vad gäller kärlek och intimitet, mitt mål var att beskriva detta fenomen så som det upplevs av människor men också att se och hur den sociala verkligheten kring ämnet konstrueras. Återigen var jag orolig för hur jag skulle skifta fokus från en realitet till hur själva realiteten konstrueras och upplevs. Hur skulle jag kunna veta vad realitet är och vad konstruktion av realitet är?

4.4 Intervjuerna anpassade

Vad det gällde intervjumetoder valde jag djupa, semi-strukturerade intervjuer i och med att jag utgick från att jag ville ha så "fria" intervjuer som möjligt. Mina intervjuer var alltså inte strukturerade för jag var ute efter ett personligt samtal. Mitt mål var att få veta hur det förhåller sig när det handlar om intimitet och kärlek. Jag hade inga bestämda regler för hur jag skulle nå det målet, jag fick avgöra det utifrån de olika konversationer som uppstod i mina möten med kvinnorna. Vid kvalitativa intervjuer är syftet att använda sig av det direkta mötet mellan forskare och intervjupersonen och det unika samtalet som uppstår i just denna kontext. Jag behövde inte ha någon gatekeeper då jag skulle intervju mina vänner som jag hade en självklar tillgång till. Att jag intervjuade mina vänner hade också sina nackdelar. Jag kunde ju riskera att utöva social kontroll på kvinnor jag intervjuat så som sociologen Pamela Cotterill (1992) beskriver. Exempelvis så kunde jag påverkat deras svar om de nu ville tillfredsställa mig och mina värderingar. Dessa kvinnor hade en relation med mig och de ville kanske inte riskera att förlora denna relation till mig, detta kanske gjorde att de i alla fall begränsade sig till vis mån i intervjuerna. Jag gjorde inte flera intervjuer med samma person utan det fick bli en intervju per person och de intervjuer jag gjorde blev mycket långa och uttömmande. Intervjuerna gjorde jag hemma hos mina vänner där de känner sig avslappnade. Intervjuerna varade från 3-4 timmar. Detta spelade roll för vilket resultat jag fick (Crang, Cook, 2007) på så vis att hemmamiljö brukar kännas tryggt och långa intervjuer i en trygg miljö ger uttömmande svar.

Crang och Cook (2007) fortsätter vidare och menar att intervjuer i hemmet kan vara riskabla för att det kan skapa blandade känslor mellan den som intervjuer och den som blir intervjuad. Det kan kännas nervöst och känsligt med närvaron av en främling i en sådan privat sfär som hemmet är (Crang, Cook, 2007). Detta blev dock inte något större problem i mitt fall då jag inte var främling för mina intervjupersoner. Det jag fick fram i intervjuerna kan vara tillfälliga sätt att se på intimitet och kärlek i just den krets jag intervjuar är jag medveten om. Dessa intervjuer säger givetvis inte hur det är i samhället vad gäller kärlek och intimitet och det är jag medveten om. De tre kvinnorna var dock öppna med sina upplevelser.

Min intervju till den professionelle psykoterapeuten och kuratorn skede på annorlunda sätt på så vis att han fick tillgång till mina frågor innan själva intervjun. Bakgrunden var att han önskade förbereda sig inför intervjun. Detta tyckte jag gick för sig då han inte behövde uttala

sig om sina personliga tankar utan om sina patienter. Han fick också skriftligt svara på vissa frågor då vi inte hade tid att genomföra hela intervjun muntligen.

4.5 Bakgrundsinformation ett måste

Viktigt är att ha bakgrundsinformation om ämnet i fråga anser Crang och Cook (Crang, Cook, 2007). Jag fick läsa på om ämnet. Jag läste tidigare forskning om kärlek och intimitet för att kunna ställa relevanta frågor och motfrågor. Det som jag fick tänka på som också Crang och Cook (2007) påpekar var att jag fick ställa mig frågan som intervjuare vad är dessa kvinnor beredda att avslöja om sig själva. Hur var frågor jag ställde till dem, hur var mina responser mottagna av dem, jag var medveten att detta påverkade själva resultaten till mitt arbete.

Även när mina intervjupersoner erbjöd en explicit och grundlig förklaring till det jag velat veta försäkrade jag mig att jag verkligen förstått vad de menat och det gjorde jag genom att i samtalet med mina egna ord beskriva vad de sagt och frågade om jag förstått det rätt (Crang, Cook, 2007).

Jag var medveten om att jag måste vara fokuserad på intervjuerna för att få dem att fortgå och för att kunna fånga in viktiga aspekter, detta genom att hela tiden vara aktiv som intervjuare. Viktigt är också att när intervjupersoner gör pauser att man inte allt för snabbt kommer in med en ny fråga. Det kan nämligen vara så att intervjupersonernas pauser för att kunna tänka igenom frågan eller för att komma på något nytt (Crang, Cook, 2007). Detta fick jag verkligen tänka på när jag gjorde intervjuerna för att få ut så mycket så möjligt.

4.6 Etiska överväganden

Som forskare har man ansvaret för hur individer man forskar om kommer att framställas i ens arbete, hur texten kommer påverka deras liv (Crang, Cook, 2007). När det gäller den etiska aspekten ansåg jag det vara viktigt att respektera anonymiteten hos mina intervjupersoner. När jag transkriberade mina intervjuer så gjorde jag kvinnorna anonyma, de fick andra namn. Personer jag intervjuat har vetat min avsikt, intentioner och vad jag skulle använda forskningen till, så som Crang och Cook (2007) menar man ska göra.

En forskares främsta plikt är att så långt det är materiellt och etiskt möjligt producera kunskap, om forskningen får konsekvenser för beslutsfattande eller bidrar till social förändring skall inte vara målet för kvalitativ forskning (Sjöberg, Wästerfors, 2008).

Det fanns en oro hos mig som handlade om att jag kanske bara skulle se sådant som skulle bekräfta mina förväntningar, att jag skulle tolka mina resultat så att de passar in i mina teorival. Eller det problem som Sjöberg och Wästerfors(2008) tar upp nämligen att okritiskt anamma fältets dominerande beskrivningar av det fenomen man studerar. Jag har under hela arbetet därför tänkt på detta för att på så vis undvika ett sådant misstag. Jag sökte medvetet efter något som stred mot de teorier jag valt.

5 Teori

Jag valde att specifikt fokusera på Giddens (1992), Honneths(2004) och Eldéns (2009) teoretiska utgångspunkter. Giddens har jag valt då hans teoretiserande om "pure love" väckte mitt intresse och därför ville jag undersöka om de drag som Giddens anser utmärker "pure love" fanns hos mina studieobjekt. Honneth är relevant på så vis att han bygger vidare på sociologen Georg Simmels arbete om individualismen som ett fenomen i vårt samhälle. Här handlar det övergripande om individernas liv och inte bara kärlek och intimitet. Honneth diskuterar också den psykologiska patologin i samband med projektet att hitta sig själv så som Giddens också säger att vi gör genom "pure love". Eldén är intressant för hon tillför en ny aspekt till denna problematik, hon behandlar hur och varför ett specifikt ideal reproduceras i samhället vad gäller kärleksrelationer. Dessa sociologer belyser med sina teorier viktiga aspekter av processen från modernitet till postmodernitet och vad det gäller nära relationer och kärlek.

5.2 Konstruera en egen biografi

Giddens (1992) påpekar att det utvecklas olika former av komplexitet ur intimiteten och kärleken i vårt samhälle. Han menar att kärleken innan "pure love" var rationaliserad och parterna inte enkelt kunde komma ur en sådan förbindelse. Kärleken var en livslång förpliktelse. Denna rationella kärlek kontrasterar Giddens mot "pure love", som också innebär att kärleken är reflexiv. Man stannar i relationen så länge som det passar ens "autentiska jag" och så länge den bidrar till att utveckla ens "autentiska jag". Denna kärlek kretsar kring autenticitet och självförverkligande. Men det är också denna kärlek som innefattar osäkerhet och risker att upplösas (Giddens, 1992). Dessa är faktorer som enligt Giddens leder oss till kliniska problem så som neuroser och beroenden så som alkoholism. Giddens resonemang påminner här mycket om Honneths beskrivning av individualisering

(2004). Giddens kärlekskomplex skulle i så fall vara en del av individualiseringen och dess paradoxer.

5.3 Intimiteten förändrad

Giddens har i sin studie *Modernity and self-identity: Self and Society in the Late Modern Age* (1991) utforskat hur globaliseringen har påverkat det intima livet och de personliga relationerna i det postmoderna västerländska samhället. Han menar att dessa relationer har gått ifrån det traditionella till det posttraditionella (Giddens, 1991). Kärleksrelationer ses idag som ett medel för att uppnå självutveckling och förväntas upplösas när de inte längre uppfyller detta krav (Giddens, 1991). Giddens (1991) tolkar kärleken idag utifrån en psykoanalytisk aspekt och menar att i de traditionella samhällena hade människor en ontologisk säkerhet som är ett basalt psykologiskt behov. Denna ontologiska säkerhet bestod i en upplevelse av ordning och kontinuitet i de händelser som utgjorde ens liv Giddens(1991). Dagens samhälle ger en osäkerhet som sträcker sig över individens hela existens menar han vidare. Här är många vägar öppna för individen, han måste konstruera sin egen självbiografi, han har många val och kan därför gripas av ångest och utveckla försvarsmekanismer som ger upphov till psykopatologier menar Giddens(1991).

Honneth (2004) påpekar samma problematik i dagens samhälle genom att bygga vidare på Simmel. Kraven på individen till självupptäckt har ökat starkt i västvärlden. Detta leder till förväntningar som i sin tur leder till besvikelse och oro. Dessa förväntningar finns inneboende i den sociala reproduktionen menar Honneth.

” ... The result of this paradoxical reversal, where the processes which once promised an increase of qualitative freedom are henceforth altered into an ideology of de-institutionalization, is the emergence in individuals of a number of symptoms of inner emptiness, of feeling oneself to be superfluous, and of absence of purpose.”(Honneth, 2004:463) (Min understrykning)

Giddens (1991) och Honneth (2004) skriver egentligen om samma sak d.v.s. att individualismen och detraditionalisering ger ångestliknande symptom och att försvarsmekanismer mot denna ångest utvecklas till psykiskt lidande och störningar. Individen ”blir tvungen” att upptäcka sitt autentiska jag och detta gör han/hon inte bara genom sin partner utan också genom andra aspekter av livet så som karriär och vänner.

Honneth(2004) fortsätter vidare och menar att individualisering har orsakat en växande isolation hos individerna, de reflekterar över livet och de vill förverkliga sig själva.

“The socio-structural processes of change which more and more were setting individuals at the centre of their own life-planning, enabled the broad acceptance of modes of interpretation, originating mainly in Romanticism and handed down by small sect-like groups, which permitted one to regard life as though it were an affair of experimental self-realization.”(Honneth, 2004:170) (Min understrykning)

5.4 Romantisk kärlek och “pure love”

Den romantiska kärleken tillhör moderniteten men det har skett en förändring från den romantiska kärleken till "pure love" i dagens samhälle menar Giddens. Den kärleken som var före moderniteten och den romantiska kärleken ansågs dock vara farlig. Det handlade om stor passion som störde det vardagliga livet. Denna passion kopplades till det övernaturliga, det var en känsla som översköljde människor och ryckte dem från den sociala ordningen och från deras sociala skyldigheter (Giddens, 1992). Senare på 1900-talet började det pratas om kärlek som romantik och inte enbart passion. I den här kärleken skulle individen hitta sin andra hälft och bli hel som person. Denna form av kärlek var lättare att koppla till ens liv, man hade ett gemensamt liv och man var som ett. Det var en självklarhet att man skulle vara tillsammans genom hela livet och man slapp ångesten som orsakas av osäkerhet i livet. Man trodde på ”den rätte” och ett livslångt äktenskap med föräldraskap (Giddens, 1992). Denna romantiska kärlek anser Giddens vara rationaliserad. Den intima relationen sedd genom det romantiska sättet var ett sätt att kontrollera framtiden på och på så vis skapa sig en psykologisk säkerhet. Men denna kärlek var också svår att bryta sig loss från för den var insocialiserad i vårt sunda förnuft, i vårt samhälle, vår tradition och kultur.

I det postmoderna samhället, däremot, med detraditionalisering, individualiseringen och avrationaliseringen så började idealet om romantisk kärlek avta och intimiteten och kärleken började övergå till "pure love". Intim förståelse av varandras unika sidor och autencitet kom att spela roll, men också bra kommunikation. Tillfredsställelse för själva individen är viktigare än för paret. Individen ingår ett sådant förhållande med kunskapen om att en dag kanske parternas värderingar, intressen och identiteter går åt annat håll och då bryter man ett sådant förhållande. Detta påminner mig om uttrycket att man ”växt ifrån varandra”. En annan viktig

skillnad mellan romantisk kärlek och "pure love" är att den romantiska kärleken kretsade kring den materiella bekvämligheten, kring hjärtat och hemmet, medan "pure love" kretsar kring en reflexivitet om själva förhållandet (Giddens, 1992).

I det postmoderna samhället där individer strävar efter självidentitet och självförverkligande så blir de också beroende av terapi och av en terapeutisk diskurs. Dessa system söker av individer att ständigt reflektera och ifrågasätta sig själva och sina liv (Giddens, 1992). Han menar också att dessa system leder oss ifrån idealet om den romantiska kärleken till "pure love" förhållanden och deras komplexiteter (Giddens, 1992).

Giddens (1991) anser att trenden mot "ren relation" är parallell med en ny och kreativ form av sexualitet. Denna kallar han "plastic sexuality", och i denna är man mer självmedveten och framförallt fri från något givet sätt att vara sexuell. När denna nya koppling mellan sexualiteten och intimiteten är formad så blir sexualiteten ett medium för självupptäckt och uttryck för intimitet (Giddens 1991).

I det postmoderna samhället där stora delar av en persons liv inte längre är förutbestämda av bestämda mönster och vanor blir individen tvungen att hela tiden förhandla om sina livstilsval, och detta orsakar ångest och försvarsmekanismer i form av alkoholism, sexberoende, anorexia o.s.v.(Giddens, 1992). Honneth uttrycker något liknande och säger att de högre kraven på självförverkligande inspirerade av självupptäckt har lämnat sina spår i den sociala statistiken i form av högre skilsmässor, minskade födelsetal och ständiga förändringar i familjestrukturen (Honneth, 2004). Vidare framhåller Honneth (2004) att individualiseringen är integrerad i samhällsstrukturen och att denna därmed ständigt reproducerar det faktum att individer måste förverkliga sig själva och de måste hitta det autentiska i sig själva.

"This process of ideals being inverted into compulsions and expectations into demands has engendered forms of social discontent and suffering which Western societies throughout their history have not previously known on a massive scale"(Honneth, 2004:174) (Min understrykning)

Honneth(2004) menar vidare att andra former av sociala plågor har utvecklats i dagens postmoderna värld. Dessa plågor är i lättare former svåråtkomliga för empiriska

observationer. Detta eftersom de betecknas som mentala sjukdomar och tillstånd och går att känna igen som kliniska symptom. Det kan vara på så vis menar Honneth att idealet om självupptäckt har bidragit till tvångstankar och handlingar. Individen har blivit medveten om tomheten inom sig själv. Drivna från alla sidor till att visa att de är öppna för autentiska självupptäckter har de inget annat val än att stimulera detta ständiga utforskande eller falla i svåra depressioner.

5.5 "A critical look at the 'pure love' relationship"

Giddens blir kritiserad av exempelvis Lynn Jamieson(1999). Jamieson menar att personliga relationer inte är formade utan att vara påverkade utav praktiska, ekonomiska och andra materiella förhållanden. Det finns inga förhållanden som så entydigt handlar om ömsesidig uppskattning och förståelse. Relationer förstärker oftast kön, klass och den etniska problematiken (Jamieson, 1999).

Kärlek och omsorg uttryckt i praktiken är lika mycket en svårighet i en kärleksrelation som själva processen av ömsesidig upptäckt och nöjet av att vara med varandra. En intensiv process av självupptäckt och självutforskning är inte lika viktig så som en delad repertoar av gemensamma berättelser, taboos och självörlighet menar Jamieson(1991)

" Mutual self-disclosure is the basis of intimacy in 'the pure relationship', but empirical evidence suggests this is not the sole or necessarily the ascendant type of intimacy between couples. Love and care expressed through actions is a very different dimension of intimacy from 'knowing', the mutual disclosure of the 'pure relationship', but it continues to loom large in how many couples view their relationship..." (Jamieson, 1999:485) (Min understrykning)

Vidare framhåller Jamieson att Giddens beskrivning av "pure love" relationer passar bra ihop med en terapeutisk diskurs som påtar sig värdet av självupptäckt i terapin. Jamieson(1999) öppnar här upp för Eldén (2009) genom att kritisera Giddens(1991,1992) brist på återkoppling till klass, kön och etnicitet.

5.6 Kritik mot populärterapi för paren

Sara Eldén(2009) har i sin forskning fokuserat på den terapeutiska biten vad gäller intimitet och kärlek. Hon har studerat hur man i tv, tidningar, självhjälpsböcker och media visar olika analyser av hur olika individer ska lösa problem i sina nära relationer. Hon har en kritisk inställning till vad hon kallar den populära terapin. Med denna menar hon exempelvis terapi i självhjälpsböcker och olika program som Dr Phil. Hon beskriver en paradox mellan å ena sidan det individualiserade könsneutrala förhållandet som samhället antar finns och reproduktionen av ojämnlighet mellan könen å andra sidan.

Individen kan lära sig om olika metoder och medel för att en lyckad relation i dessa populärterapeutiska program och skrifter menar Eldén (2009) Hon menar att terapeutiskt tänkande spelar stort roll i dagens samhälle. Terapeutisk terminologi har kommit in i vardagsspråket och blivit ett ”sunt förnuft”. Eldén menar vidare att terapeutiskt tänkande som vanligtvis hört till psykologi som vetenskap idag har spridit sig till andra områden. Detta tänkande har spridit sig till den professionella kulturen så som familjerådgivare men också till populärkulturen(Eldén, 2009).

Programet Dr Phil är vad Eldén (2009) kallar för populärterapi. Det som inte framkommer i dessa program menar Eldén, är att teoretiker så som Dr Phil utgår från en individualiseringstendens och ”må bra” aspekten. Han som andra sådana terapeuter idag ser inte hur detta autonoma och reflexiva idealpar förbinds med konstruktionen av normalitet. Eldén menar då att detta ideal inte förbättrar livet och relationerna mellan paren utan idealet bara reproducerar normer för ett ”perfekt par”.

I centrum av det terapeutiska står en autonom individ som kan uppnå lycka om han/hon med hjälp av terapi uppnår självförverkligande. Viktigt, som Eldén (2009) påpekar är att karakteriseringen av en god, hälsosam och mogen relation i den populära terapeutiska kulturen för par påminner mycket om Giddens beskrivning av en ”pure love” relation. De socialt konstruerade idealet för en sådan kärleksrelation är tilltalande: parterna är jämnlkar, kommunicerar om sig själva och deras relation och respekterar varandras individualitet.

Men Eldén (2009) är kritisk. Det som inte framkommer, menar Eldén, är hur teoretiker som utgår från denna postmoderna individualiseringstendens inte ser hur detta autonoma och reflexiva idealpar förbinds med konstruktionen av normalitet. Eldén menar att populärterapi

men även sociologiska teoretiker i denna mening reproducerar normer för ett ”perfekt par”. Eldén (2009) upptäcker i sin empiri hur experter råder paren att, å ena sidan, ständigt ifrågasätta sig själva och vad de vill som individer och hur de kan ändra på sig själva. Det handlar då mycket om själva individen i relationen och inte själva relationen. Å andra sidan, förväntas de lyda experters råd och metoder för att lyckas i relationen. Vad som konstrueras med detta menar Eldén är ett par som samtidigt är autonomt och beroende av experter. Detta ideal för en perfekt relation kan ge tillfredställelse, men detta ideal kan också ge skuld och ångest menar Eldén.

6 Analys

I det postmoderna samhället där individer strävar efter självidentitet och självförverkligande så blir de också beroende av terapi och av en terapeutisk diskurs, framhåller Honneth(2004). Dessa system söker av individer idag att ständigt reflektera över sitt liv och ifrågasätta sig själva och sina liv (Giddens, 1992). Är det så då att terapin återspeglar det samhälle vi lever i eller försöker den få oss att överleva i det samhälle som utvecklats? Hur är det med Eldéns skepticism mot populärterapi i Konsten att lyckas som par? Reproducerar föreställningen om "pure love" ett samhälle som reflekteras i oss som ångest och psykiska problem? Är "pure love" ett framsteg i vårt postmoderna samhälle?

6.1 Intervjupersoner en introduktion

Jag har intervjuat en legitimerad psykoterapeut och kurator på Allmänpsykiatri i Malmö. Han arbetar med personer som har svårigheter med att hantera problem och psykiskt lidande exempelvis depressioner, ångest och kriser. Han har patienter som på grund av separation med sin partner sökt psykiskt hjälp.

Jag har vidare intervjuat tre unga kvinnor, två av dem är i förhållanden, den ena av dessa ska flytta ihop med sin pojkvän snart. Den tredje av de intervjuade kvinnorna håller på att avsluta sitt tvååriga förhållande. Dessa kvinnor bor i Sverige och alla tre har jobb och bor själva. De är i denna mening självständiga och ekonomiskt oberoende av sina partners. Alla tre har haft någon form av terapi relaterad till nuvarande eller tidigare förhållande. Att de alla tre sökt psykisk hjälp på grund av sina kärleksrelationer är av viss relevans, så långt finns det koppling med det Giddens(1991,1992) och Honneth(2004) beskriver i sina teorier d.v.s. jakten på ett autentiskt själv, jakten på en partner som bidrar till detta projekt och hur detta skapar psykiska problem.

Den som håller på att avsluta sitt förhållande kallar jag för Anna, hon är 32år gammal. Hon beskriver att hon har haft ett destruktivt förhållande där mannen i fråga har utnyttjat henne ekonomiskt och emotionellt. Anna har i tidigare förhållanden haft kontakt med kuratorer för att få hjälp med sina relationer.

Den som ska flytta ihop kallar jag Lisa och hon är 25 år gammal. Hon har på senare tid innan hon träffade den nuvarande pojkvän haft "struliga" korta förhållanden där hon påstår att män hon varit med inte förtjänat henne "*de vet inte vad de förlorat...de kunde haft en riktigt bra flickvän och de förtjänar inte mig*" Hon har också sökt hjälp hos kurator. Detta har skett 3-4 ggr, när hon inte visste hur hon skulle hantera sina tidigare förhållanden. Lisa har läst också Dr Phils bok och tittar regelbundet på hans program. Hon förklarar att hon med hjälp av honom har ordnat sitt liv inklusive sina förhållanden "*jag älskar när han säger "how is that working for you"*".

Den sista kvinnan som jag intervjuat kommer jag kalla Sara och hon är 27 år gammal. Det nuvarande förhållandet är hennes första förhållande efter flera år av vad hon kallar "undvikande av killar". Innan hon träffade den nuvarande mannen har hon varit singel i tre år efter ett "struligt" förhållande på ca 4 år. Detta förhållande avslutades med otrohet men också på grund av att de, enligt henne själv, inte befann sig i samma läge i livet. Han var betydligt äldre och ville annat av livet. Hon har också sökt terapeutisk hjälp men denna har varit mera riktad på henne själv än på själva förhållandet. Även hon har läst självhjälpböcker.

6.2 Analys av intervjun med kuratorn

De vanligaste problemen i en kärleksrelation som kuratorn säger sig mött är bristande tillit och separationsproblem, som orsakar ångest och leder till otrohet, destruktivitet och sjuklig svartsjuka.

"gemensamma drag för dessa patienter är oförmåga, svårigheter att omsätta och förstå sina känslor-sätta dem i sammanhang till de situationer som väcker dem(känslor)-feltolkar egna och andras känslor och beteende".

Kuratorns beskrivning av intimitetens problem påminner mycket om Giddens(1992).

Kuratorn säger att separationsproblematiken orsakar ångest och beroendeframkallande

beteende så som otrohet. Giddens(1991,1992) är noga med att förklara att idag måste vi skapa liv som skall vara unikt och oavhängigt från säkra relationer d.v.s. vi måste anpassa våra liv till osäkerheten i varje förhållande. Dagens parter i parförhållande måste ständigt vara beredda på möjligheten att deras kärleksrelationer kommer ta slut. Varje uppbrott leder till en smärtsam återuppbyggnad av identitet och av ett nytt liv.

Det är detta som även kuratorn pratar om när han berättar om skilda separationsproblem. Giddens(1991,1992) säger att det ständigt överhängande hotet om upplösning skapar en diffus ångest och att man skyddar sig med olika former av beroende så som alkoholism, sexberoende, anorexia och i kuratorns beskrivning otrohet och patogen svartsjuka. Kuratorn känner igen detta problem genom sina patienter, vissa av dem har utvecklat en form av separationsångest och destruktiva beteenden.

På frågan om dessa problem har att göra med vilket samhälle vi lever i idag svarar kuratorn att samhället har stor betydelse. Han menar att massmedia och sensationsprogram fördummar människor *”såpor och stereotyper ger orealistiska förebilder och därmed också en vriden bild på hur vi egentligen är som människor- ytligt”*.

Vidare fortsätter han och menar att mer stress och krav ger oss inte tid att möta varandra. I ett narcissistiskt samhälle som vi lever i idag får yta så som utseende och status större betydelse än närhet och relationer med andra:

”Jag tänker att samhället idag ställer andra krav än vad det gjort tidigare och det krävs självkänsla och tillit till sig själv för att klara ut det och det ser jag vara en oundviklig del i självutvecklingen..det ökar vår förmåga att ha goda relationer, hantera ångest och se och förstå de val vi gör i livet...”.

På frågan om hur han hjälper sina patienter och om vad det är kuratorn och patienten fokuserar på i terapin svarade kuratorn att det alltid handlar om att öka förståelsen för en själv

”De patienter jag träffar har svårigheter att relatera därav problematiken och det visar sig i deras nära relationer..jag speglar vad patienten säger, försöker öka den egna reflektionsförmågan...se efter andra perspektiv, visa andras perspektiv...visar förståelse och att patienten ska känna sig förstådd och sedd som den den är-att det är ok och vara så.”.

Hur kan man då relatera Honneths(2004) diskussion om individualiseringen till kuratorns intervju? Är det så att de som lyckas utveckla en självkänsla och lära sig hantera denna värld kommer att "överleva", medan andra kommer att få psykiska problem? Behöver då alla de andra professionella terapier för att klara av vad samhället blivit? Om vi inte hade den populärterapi som Eldén (2009) kritiserar slipper vi då en reproduktion av de krav samhället ställer på oss? Hur kan vi urskilja kärleksrelationer från ett sådant här livsprojekt?

6.3 Analys av intervjuerna med de tre kvinnorna!

6.3.1 Självständighet och oro

På frågan om de kvinnor jag intervjuat är nöjda med sitt förhållande skyndar sig Lisa att svara att hon är *"jätte nöjd"* och att hon aldrig varit lyckligare i sitt liv. Senare i intervjun börjar hon beskriva hur hon trots detta ändå känner oro för hur det kommer att gå när de väl flyttar ihop. Sara beskriver också samma problem när hon börjar tänka på att hon kanske också någon gång kommer flytta ihop med sin pojkvän. Hon uttrycker en oro om att hon kanske har blivit alltför självständig och att hon inte kommer klara av att dela sitt liv med någon *"...jag vet inte hur jag ska dela mitt liv med någon, jag är så van att det bara är jag..."*. Sara är trots detta nöjd med sitt förhållande, hon är dock inte lika exalterad som Lisa är. Sara är mera jordnära kanske till och med oromantiskt på så vis att hon inte riktigt kan förstå all uppståndelse med att vara kär säger hon *"det är väl så man kände när man var yngre, man fantiserade ihop något, idag ska man väl vara lite mera realistisk"* Sara lägger till att hon har varit kär i sitt "ex" men att det var omoget och barnsligt. Det hon har nu är stabilt, säger hon *"man svävar inte för att sen falla"*

Anna är missnöjd med alla sina förhållanden med män. Hon upplever det som att hon har blivit utnyttjad av män hela sitt liv. De har inte älskat henne villkorslöst utan har alltid haft något annat intresse än kärlek *"det har alltid varit något, antagligen att jag skulle ordna uppehållstillstånd eller att jag skulle hjälpa dem i deras beroende eller att de behövde pengar..."*. Anna ser det inte som kärlek, kärlek blir i hennes fall som beroenden *"one way love"*. Hon återkommer upprepande gånger till hur den nuvarande pojkvänen som hon håller på att upplösa förhållandet till, utnyttjat henne och hur hon bara kan lita på sin dotter och sin egen familj.

Oro för kärleksrelationen är en gemensam plåga för dessa kvinnor. Oron härstammar från en osäkerhet om framtiden. Det blir uppenbart för mig att dessa kvinnor är rädda om sin självständighet samtidigt som de vill uppleva kärlek och ha en relation. Kan det vara så att "pure love" inte bara innebär frihet, jämlikhet och ångestproblematik utan också tjänar som medel för att reducera bildandet av kärleksrelationer? Så som Jamieson (1999) kritiskt påpekat är personliga relationer inte formade utan att vara av praktiska, ekonomiska och andra materiella förhållanden. Det finns inga förhållanden som enbart handlar om ömsesidigt uppskattning och förståelse. Kanske är det så att idealtypen för ett förhållande idag t.o.m. kan verka avskräckande mot att gå in i kärleksförhållanden?

6.3.2 Närhet och jämställdhet

Sara börjar prata om att hon skulle vilja att hon och hennes partner skulle vara mer nära varandra. Hon säger att han inte släpper in henne tillräckligt mycket i sina känslor "*han sköter sig hela tiden och är alltid pigg och glad, visar aldrig andra känslor förutom detta..*". Det är intressant att hon klagat på just detta i relationen när hon själv beskriver sig som väldigt reserverad och instängd.

" Jag har svårt att lita på folk, därför är jag väldigt reserverad och folk kan uppfatta mig som kall....jag har fått höra att man med mig kommer till en viss gräns och sen är det slut, man kommer inte längre med mig, jag stänger mig och låter ingen komma närmare".

Hon nämner vid några tillfällen att det kanske är hon som är en för komplicerad människa. Sara nämner att hon saknar att vara kär så som hon kunde vara när hon var yngre, detta trots att hon tidigare ansåg det vara lite barnsligt att vara kär.

Anna påpekar sammanfattningsvis att i de förhållanden hon haft har hon alltid saknat den vilja till kärlek som hon själv haft hos sina partners "*det har alltid varit jag som velat mer, som kämpat mer...jag har alltid fått be om kärlek och nöjt med det lilla jag kan få*". Hon förklarar att det viktiga i förhållandet och det som hon saknade och ville ändra på var att hon ville lita på partnern och känna stöd från honom.

När jag ställde frågan om det fanns något de skulle vilja ändra på hos sig själva vad gäller förhållandet så svarade Anna att hon skulle vilja bli mera medveten om sig själv och sitt värde. Hon förklarar att hon glömmer bort vad hon är värd när hon hamnar i ett förhållande:

"De får mig att känna mig värdelös och att jag inte förtjänar något bra...jag skulle vilja lära sig att inte offra mig så mycket för andra och att inte lita på allt män säger...jag är nog naiv och det märker de..vill helt enkelt inte vara den som man kan manipulera".

Lisa säger att hon önskar att hon kunde vara mera stabil och inte påverkas så mycket av sina känslor:

"Varje gång jag blir kär så tror jag att han den rätta och så gör jag misstaget att visa honom hur mycket kär jag är, killar har en tendens att tappa intresset då, nu är jag smartare och låter de inte veta allt jag känner"

Lisa fortsätter vidare och berättar att hon är rädd att den hon ska flytta ihop med nu kanske visar sig vara som de andra. Hon känner press på sig eftersom han kommer flytta till Sverige på grund av henne *"det får inte köra ihop sig"*.

Anna börjar återigen prata om att hon skulle vilja ändra på det att hon har så svårt att vara stabil och inte behövande *"jag vill att min pojkvän ska kunna känna sig nära mig och inte se mig som en sociopat"* med sociopat menar Anna att hon är för mycket beroende av männen och krävande *"jag tigger kärlek och uppmärksamhet"*

Anna nämner här också att hon skulle vilja tänka mer på sig själv och saker hon själv är intresserad av. Hon skulle vilja ha *"ett liv och inte bara ett förhållande"* uttrycker hon.

6.3.3 Om att "växa ifrån varandra"

Lisa påstår att hennes pojkvänner i tidigare förhållanden inte insett hur mycket hon var värd *"Det är de som har förlorat och inte jag"*. När jag då frågar henne varför de inte kunde se vad hon var värd blir hon fundersam

"De kunde inte se hur bra, snäll och smart jag var...x ville inte att jag skulle vara självständig och ha kompisar, han ville att jag skulle bara finnas till för honom, han insåg inte mitt värde när jag var mig själv".

Honneth (2004) skriver om strävan efter självförverkligande i det postmoderna samhället. Här kan jag märka att Lisa egentligen säger att hon inte kunde vara sitt autentiska jag. Hon nämner några gånger hur hon anser det vara viktigt att man kan hitta sig själv i livet och att det "äkta jag" man hittar ska vara oberoende av andra. Återigen märker jag en stark önskan om självständighet.

Sara är mer förstående och vågar beskylla sig själv för uppbrottet med "exet" trots att han varit otrogen när de gjorde slut. Hon förklarar att hon inte kunde ge honom det han behövde. De befann sig i olika faser i livet. Han ville ha familj och barn medan hon inte riktigt var där i sitt liv. Sitt förhållande med denne man beskriver hon på så vis att det påminner mycket om Giddens(1992) beskrivning av en "pure love" relation.

"Jag och han växte helt enkelt ifrån varandra, där var inte mer vi kunde ge varandra kände jag vid den tiden.."

Detta citat är som hämtat från Giddens(1992) för det är just detta som sker i "pure love" relationer. Man har helt enkelt inte något mer att hämta från varandra och då skiljs man åt. Sara behövde 4 år på sig att hitta ny kärlek. Hon kunde inte lita på män igen som hon uttryckte det. Kuratorn omnämner detta som ett grundproblem vad gäller relationer idag. Uppbrott orsakar psykiska problem och lämnar sår som tar lång tid på sig att läka. Man går inte vidare så lätt som det kan verka för Giddens(1992)

6.3.4 Vad vill du ha hos din partner och vad kan du erbjuda din partner?

Här har alla tre svarat nästan lika, de vill alla ha en partner som är smart, förstående och självständig. De vill bli respekterade och älskade för vad de är. Men vad innebär detta egentligen? Lisa förklarar då att hon vill att hennes pojkvän ska acceptera att de bor i ett jämlikt samhälle. Hon ska kunna göra saker i sitt liv utan att han förbjuder henne det

"Jag ska kunna gå ut med vänner utan att han ska ta sig friheten och förbjuda mig det...han ska förstå mig när jag är ledsen eller upprörd och så ska han självklart kämpa för oss och lägga mig i första hand"

Sara pratar om hur hennes pojkvän ska acceptera att hon är som hon är och inte försöka ändra på henne *"Jag har varit ärlig med vem jag är, jag har inte spelat något, han gick med på att vara med mig så som jag är och därför ska han inte försöka ändra på mig"*

Vidare förklarar Sara att det är viktigt att han också har sitt liv. *"Han ska inte vara beroende av mig, han ska ha sitt liv, alltså sitt jobb, vänner och intressen...jag menar inte att vi ska leva på var sitt håll men att vi ska vara lika mycket självständiga individer som par"*.

Anna skiljer sig lite ifrån detta synsätt. Hon vill ha ett gemensamt liv mer än att de ska vara självständiga individer *" Han ska ha sina vänner och jag mina men vi ska ändå prioritera varandra och vara med varandra så mycket så möjligt, försöka integrera vårt liv i varandra så mycket det går"*

Framför allt påpekar Anna återigen att hon vill ha en självständig man med jobb och ordnat liv, *"en man"*. Individualismen återspeglas i Saras önskan om hur en relation ska vara. Kraven på dagens individ till självupptäckt har ökat drastiskt i västvärlden med utgångspunkt från Giddens(1992) och Honneth(2004). Dessa krav har blivit institutionaliserade förväntningar inneboende i den sociala reproduktionen. Det är med andra ord förväntat av oss att leva upp till den individualism som utvecklats i västvärlden. Frågan är då om inte den som går mot detta ideal egentligen är individualistisk? Kan man då åberopa en ny individualism som går emot en påbjuden individualism?

Den insocialiserade individualismen sätter press på oss att avskärma oss som individer och inte som par eller grupp. Det är detta kuratorn beskriver i det enligt honom narcissistiskt samhälle som vi lever i, där yta, status och självständighet har större betydelse än närhet och relationer med andra. Lär vi oss inte hantera individualismen så kommer vi inte kunna ha goda relationer eller hantera ångest och förstå vad vi gör med oss själva och andra i livet, varnar kuratorn oss för. Honneth (2004) förklarar att individualiseringen har orsakat en växande isolering hos människorna idag. Människan idag reflekterar över sitt liv, detta tillsammans med en växande autonomi som senare utvecklas till olika patologier.

6.3.5 Att reflektera över förhållandet

På frågan om de reflekterade över sina förhållanden blev alla fundersamma. Till en början svarade nästan alla likadant, nämligen att de inte reflekterar speciellt mycket över deras förhållande. Men när jag ställde ytterligare frågor i samband med denna så fick jag fram att de faktiskt reflekterar nästan hela tiden över sina förhållanden. I varje aspekt av livet kopplar de in sin partner och sitt förhållande. Lisa t.o.m. uttryckte detta explicit:

"På senare tid har jag börjat reflektera mycket över mitt förhållande, jag försöker ständigt vara smart och lösa allting genom att vara smart, jag följer inte längre mina känslor så som jag gjorde innan utan försöker använda huvudet istället"

Jag frågade vidare hur hon menar och om hon hade ett konkret exempel och då svarade hon:

"Varje gång jag blir sur på honom tänker jag aktivt nu ska jag läsa detta på ett moget sätt, vi pratar till varandra lugnt och båda är måna om att förhindra till att det blir bråk eller konflikt...jag tänker ständigt på hur jag kan förbättra vår relation och om jag verkligen är lycklig".

Det är exakt detta Giddens (1992) skriver om d.v.s. hur individer reflekterar över sina relationer. Det må vara så men detta reflekterande leder inte alltid till relationer som är jämlika och fria. Anna beskrev nästan samma reflekterande teknik i sina tidigare förhållanden, men det ledde inte till en relation som baserades på jämlikhet och frihet.

Sara erkänner även hon att hon hellre reflekterar över hela sitt liv än enbart över sitt förhållande. Hon likställer förhållandet med andra aspekter av livet så som familjen, jobb och kompisar:

"Jag brukar ifrågasätta mitt liv, lever jag bra, kan jag göra något bättre osv...jag tycker att det är viktigt att vi hittar oss själva och det som gör oss hela...reflekterar inte mycket, jag gör det som faller mig naturligt, jag planerar inte eller ifrågasätter ... när jag får problem då kan jag börja reflektera om detta är något för mig och är jag lycklig och så men annars inte".

Att kvinnorna reflekterar över sina kärleksförhållanden blev tydligt för mig. Hela tillvaron verkar utgöras av reflektion kring deras liv och känslor. Honneth (2004) menar att tillsammans med individualiseringen så har just sådana reflektioner över det liv man lever ökat. Man får bokstavligen konstruera sin egen biografi, menar Honneth. Livet ses som en experimentell självupptäckt som leder till tomhet till slut. Denna tomhet beskriver Anna. Lisa och Sara verkar dock snurra fortfarande i detta hjul av system som ständigt kräver av individen ett projekt självupptäckt.

I ett samhälle där individer strävar efter självförverkligande så blir människorna beroende av terapi och av en terapeutisk diskurs menar sociologerna Neil Gross och Solon Simmons i studien *Intimacy as a Double-Edged Phenomenon? An Empirical Test of Giddens* (2002). Kanske är det signifikant att de kvinnor jag intervjuat alla behövt terapeutisk hjälp från någon professionell terapeut och de har också använt emellertid alla populärterapeutisk hjälp som t.ex. Dr Phil. Frågan blir därmed om det är så att individer själva reproducerar ett ideal för ett ”perfekt par” så som Eldén (2009) varnat oss för. Man kan lägga till att inte bara idealet om det perfekta paret reproduceras men också idealet om det perfekta livet. De intervjuade kvinnorna jämförde sina förhållanden med andras och reflekterade även över andras förhållanden, vänners och arbetskolegors. Sara berättar om ett förhållande som hon inte skulle vilja ha:

”Min andra väninna har ett väldigt destruktivt förhållande, de är väldigt impulsiva och kan lätt börja bråka, hela hennes liv kretsar kring förhållandet, när de väl bråkat så fungerar inget annat hos henne, hon kan inte plugga till sin tenta, hon måste anstränga sig för att klara av jobbet ...å andra sidan när det väl är bra mellan dem så är det riktigt bra, hon blir överlycklig, det är nästa så man vill ha ett sånt förhållande när man ser hur lycklig och uppfylld hon blir, hon är helt euforisk..”

Lisa kritiserar sin närmaste väninna. Hon överger hela sig själv till förhållandet och försvinner in i det:

”När jag är i förhållandet så är jag fortfarande jag men x försvinner så fort hon blir ihop med någon, hon hittar på saker bara med honom och glömmer sina vänner och sen när det tar slut så kommer hon tillbaka, vanligtvis tar det slut för att det blir för mycket för henne av pojkvännen...jag tycker såna förhållanden leder bara till ett slut för man kväver varandra”

Återigen kan jag här märka att självständighet spelar stor roll för dessa kvinnor och att de inte bara ifrågasätter och reflekterar över sin egen självständighet, men också över andras.

6.3.6 Det individen investerat i ett förhållande mot "pure love"!

Annas svar på frågan vad hon tyckte om att byta kärlekspartner förvånade mig. Hon förklarade att hon ville ha en partner för resten av livet.

"Det är omöjligt ge igen till en människa det man gav innan någon annan, det är nästan så man blir tömd på känslor och så blir man så knäckt när ett förhållande tar slut att man inte vågar slappna av igen så som man gjorde innan"

Här ser jag att Annas uppfattning om förhållanden inte riktigt stämmer med Giddens "pure love". Anna beskriver att hon investerat mycket i förhållandet. Då kan man inte enkelt avsluta det när man får känslan av att man "växt i från varandra". Att man investerat i ett förhållande emotionellt, finansiellt och familjärt med t. ex barn så förhindrat detta sannolikt individen till att bryta upp. Giddens "pure love" kan inte riktigt lösa detta problem med att individen motiveras till att stanna i förhållande för man investerat i det och "gett" kanske sina bästa år i förhållandet.

7 Diskussion

Giddens hävdar att den romantiska kärleken har bytts ut av "pure love". Denna nya kärlek ger osäkerhet i livet och därför ångest. Kuratorn som jag intervjuat hävdar att det finns en sjuklig ångest bunden till kärleksrelationer idag och att det är ett problem hos vissa av hans patienter. Likaså nämner han separationsångest. I viss mån syftar Giddens och kuratorn på samma problematik då de i sina teorier utvecklar hur patologin i dagens samhälle opererar. Dock är jag skeptisk till att "pure love" relationer är så vanliga som Giddens påstår. Den romantiska kärleken är kanske mer utbredd än "pure love"? Utifrån intervjuerna jag gjorde upptäckte jag trots problematik i kärleken och intimiteten finns förhållanden som man lever i som ett par och inte åtskiljda individer som stannar i relationen så länge den hjälper till att hitta en själv. Precis så som Jamieson menar är kärlek och omsorg uttryckta i praktiken lika mycket givande som processen av ömsesidig upptäckt. Den romantiska kärleken enligt Giddens må vara på väg att dö ut men jag hävdar att den finns kvar och är mer närvarande än "pure love". Den

finns starkt befäst hos kvinnor jag intervjuat, speciellt när Anna beskriver hur svårt det är att skiljas när man investerat emotionellt, tidsmässigt och materiellt i en relation.

De kvinnor jag intervjuat verkar ”sväva” mellan "pure love" och den romantiska kärleken. Det är inte "pure love" jag ser hos dessa kvinnor utan snarare en förvirring hur de ska ha en kärleksrelation och samtidigt leva upp till idealet vad gäller individualism och självsäkerhet. Speciellt Lisa verkar ha ett ideal för hur ett par ska vara som liknar det Giddens beskriver och hon strävar efter denna kärleksrelation. På så vis kan jag konstatera att idealet om "pure love" relationen reproduceras så som Eldén beskriver att idealt av ett "perfekt par" reproduceras och hur det bidrar till ojämlikhet bland könen. Giddens "pure love" relationen är fri och jämlik hävdar han. Men alltifrån Eldéns och Jamiesons teorier likasom i mina intervjuer så kan jag konstatera att den inte är jämlik och framförallt inte fri så som Giddens beskriver det. Individen är ju hela tiden under reflektionen om han/hon är lycklig men också under press att relationen kommer ta slut.

Att vi befinner oss i ett tillstånd av stor press på individen och att populärterapiers reproduktion av detta gäller alla aspekter av livet och inte bara kärlek och intimitet. Det som jag observerade i mina intervjuer hos dessa kvinnor handlade om individualismen och självständigheten både i kärleken och i livet. Därför finner jag att Honneths och Simmels teorier bättre kan beskriva den verklighet människor lever i än vad Giddens teorier kan i ”pure love”. Individualisering och självständighet är grunden till att våra kärleksrelationer och andra relationer förändras och problematiseras både positivt och negativt anser jag.

Att individer behöver professionell terapi i detta samhälle kan vara skrämmande, men som kuratorn menar så är professionella terapier till stor hjälp för att kunna utvecklas tillsammans med samhället och inte hamna i något patologiskt tillstånd för att individen inte kan lära sig handskas med den postmoderna världen. Jag hävdar också att populärterapi inte är det samma som professionell terapi och bör därför åtskiljas i teoretiserandet om kärlek och intimitet men också i andra sociologiska studier.

Jag ser vissa teman som intressanta att ta upp i en fortsatt forskning om dagens kärleksrelationer. Framför allt skulle jag vilja se på kön- och klasskillnader i dessa relationer. Om det är ett ojämlikt par som reproduceras som ideal för kärleken hur ser dessa olikheter mellan män och kvinnor mer precist ut? Jag antar även stora skillnader mellan sociala klasser.

Man har kritiserat Giddens och menat att det är en urban medelklassrelation han beskrivit. Även detta vore spännande att undersöka närmare. Jag antar även att det finns skillnader mellan åldrar. Sannolikt har ett par i 60-årsåldern andra förväntningar på kärleksrelationen än ett par i 30-årsåldern. Slutsatsen blir att det är en mycket förenklad bild av kärleken i dag som Giddens återger med "pure love".

Referenslista:

- Cotterill, Pamela. 1992. *Interviewing Women: Issues of Friendship, Vulnerability, and Power*. School of Social Sciences, Staffordshire University
- Crang, Mike & Cook, Ian. 2007. *Doing Ethnographies*. London: SAGE
- Eldén, Sara. 2009. *Konsten att lyckas som par: Populärterapeutiska berättelser, individualisering och kön*. Media-Tryck, Lund University, Lund, Sweden 2009
- Giddens, Anthony. 1984. *The Constitution of Society. Outline of the Theory of Structuration*. Polity Press, Cambridge
- Giddens, Anthony. 1991. *Modernity and self-identity: Self and society in the Late modern age*. Polity Press
- Giddens, Anthony. 1992. *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love, and Eroticism in Modern Societies*. Stanford University Press.
- Goode, J William. 1959. *The Theoretical Importance of Love*. American Sociological Review Vol. 24, No. 1 (Feb., 1959), pp. 38-47
- Gross Neil och Simmons Solon 2002. *Intimacy as a Double-Edged Phenomenon? An Empirical Test of Giddens*. The University of North Carolina Press
- Gubrium, Jaber. F. & Holstein, James. A. 1997. *The New Language of Qualitative Method*. Oxford University Press
- Honneth, Axel. 2004. *Organized Self-Realization: Some Paradoxes of Individualization*. European Journal of Social Theory
- Jamieson, Lynn. 1999. *Intimacy Transformed? A Critical Look at the "pure love relationship"*. Sociology Vol. 33 No. 3 (August., 1999), pp. 477–494
- Linton, Ralf. 1936. *The Study of Man*. New York: Appleton-Century

Socialstyrelsen, 2006. *Antidepressiva läkemedel vid psykisk ohälsa. Studier av praxis i primärvården. I Uppföljning och utvärdering*

Sjöberg Katarina & Wästerfors David. 2008. *Uppdrag Forskning*. Liber förlag

Zetterberg, Hans L. 1966. Den Hemliga Rangordningen. *Sociologisk forskning*. Sveriges Sociologförbund

Bilaga

Intervjuguide:

Intervjufrågor till Anna, Sara och Lisa

Själva förhållandet

Är du nöjd med ditt förhållande?

Finns det något du skulle vilja ändra på i förhållandet?

Finns det något du skulle vilja ändra på hos din partner? Varför?

Finns det något du skulle vilja ändra på hos dig vad gäller förhållandet? Varför?

Vad vill du ha hos din partner?

Vad kan du ge din partner?

Reflektion kring förhållandet

Tänker du mycket över ditt förhållande?

Jämför du ditt förhållande med andras, dina vänners kanske? Vilka skillnader upptäcker du då? Vad brukar du jämföra då?

Hur skulle du beskriva det ideala förhållandet?

Hur skulle detta förhållande få dig att må tror du?

Vad skulle du ändra på i de förhållanden du inte tycker är bra? Varför?

Vad tycker du är bra i dessa förhållanden? Varför?

”Den rätta”?

Kan du tänka dig att vara med en och samma partner resten av livet? Varför?

Tror du det finns ”den rätta”? Hur vet man att den är ”den rätta”?

Vad anser du vara viktigast i ditt liv, hur prioriterar du i ditt liv?

Intervjufrågor till ”kuratorn”

Berätta lite om ditt jobb, vad är det för patienter du har, vilka svårigheter har dina patienter?

Vilka är de vanligaste problem människor har i sina kärleksrelationer?
Finns det några gemensamma drag dessa patienter uppvisar? Vilka?

Tror du att svårigheter dina patienter har, har att göra med vilket samhälle vi lever i idag? I så fall på vilket sätt?

Hur hjälper du patienter med relationsproblem, vad brukar du i terapin fokusera på?
Ex: Om du har en patient som upprepar gångerna blir utnyttjad av sin partner (ekonomiskt och emotionellt) hur hjälper du denna patient, vilka råd ger du?

Har du kunnat urskilja vad dina patienter söker hos en partner och vad det är de inte vill ha hos en partner?

Har vi i dagens samhälle för stora krav på våra partners? På vilket sätt i så fall?

Drömmer vi fortfarande om den rätte?

Finns romantiken kvar hos dina patienter?